

**ДАНОЧНА
ОДГОВОРНОСТ**

ГРАЃАНСКИ ИЗВЕШТАЈ
— CITIZEN REPORT CARD
во ОПШТИНА ГОСТИВАР

Рурални населени места за 2021 година

Оценка на граѓаните за задоволството од
општинските услуги и нивните приоритети за
капитални инвестиции во руралните населени места

Проктот е финансиран од
Европската Унија

CEA

Проектот е имплементиран од
Центар за Економски Анализи

Граѓански извештај/Citizen Report Card во Општина Гостивар Рурални населени места за 2021 година

Оценка на граѓаните за задоволството од општинските услуги и нивните приоритети за капитални инвестиции во руралните населени места

ЦЕНТАР ЗА ЕКОНОМСКИ АНАЛИЗИ (ЦЕА)

Проект за даночна одговорност – кон граѓанска одговорност и одговорни даноци

Веб страница:
www.cea.org.mk

Проектот е финансиран од Европската Унија Оваа публикација е изготвена со помош на Европската Унија. Содржината на публикацијата е единствено одговорност на авторите и на никаков начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Европската Унија.

Септември, 2021, Скопје

Проектот е финансиран од
Европската Унија

Проектот е имплементиран од
Центар за Економски Анализи

Проект:

Даночна одговорност – кон граѓанска одговорност и одговорни даноци

Имплементира:

Центар за економски анализи (ЦЕА)

Изготвил:

Центар за економски анализи (ЦЕА)

Издавач:

Центар за економски анализи (ЦЕА)

бул. Јане Сандански 63/3

1000 Скопје, Република Северна Македонија

info@cea.org.mk, www.cea.org.mk

Содржина

Вовед и методологија	4
Граѓаните на општина Гостивар за квалитетот на живот и степенот на задоволство од локалните услуги.....	7
Граѓаните за квалитетот на живот	7
Ценета предност на општината	9
Задоволство на граѓаните од општинските услуги	9
Степенот на задоволство на посебните услугите	10
Приоритети на граѓаните за капитални инфраструктурни инвестиции за подобрени општински услуги.....	11
Приоритети на ниво на општината	11
Степен на задоволство од добиената услуга	12
Приоритети на граѓаните за урбанизација и капитални инвестиции по населено место	13
С	16
поредба на приоритетите идентификувани преку анкета на терен и приоритетите од фокус групата.....	16
Перцепција за степенот на вклученост и учество на граѓаните во креирањето на локални политики и консултации	18
Граѓанско учество и комуникација	18
Преферирани канали за информирање.....	18
Клучни наоди.....	19
Препораки.....	20
Анекс 1 Фокус група за идентификување на приоритетите на граѓаните од руралните средини на Општина Гостивар	21
Анекс 2 Анкетен прашалник (за граѓаните)	27

Вовед и методологија

Граѓанскиот извештај (Citizen report card) претставува алатка со која се оценува степенот на задоволство на граѓаните од различните локални услуги, а воедно претставува и јасно идентификување на локалните приоритети на граѓаните преку нивно директно учество во процесот. Информациите за подготовка на Граѓанскиот извештај се засноват врз мислењата и перцепциите на граѓаните, а информациите се собрани преку спроведување на анкети и фокус групи со граѓани. Преку овие методи, граѓаните го дадоа своето мислење за оценка на локалните јавни услуги, а исто така и го изразија степенот на нивното задоволство од користењето на локалните јавни услуги¹. Целата на овие информации е од една страна да се подигне свеста на граѓаните за услугите како и за потребата од учество во носењето на локалните одлуки, а од друга страна да се спроведат реформи во системот за давање на јавни услуги. Клучна карактеристика на оваа алатка е тоа што наодите од анкетата се користат на јавни состаноци и средби, со што претставува ефективен инструмент за промовирање транспарентност и отчетност.

Граѓанскиот извештај се користи во ситуации кога општината нема информации за перцепциите на граѓаните за квалитетот и задоволството од јавните услуги² и има за цел да ја подигне свеста на граѓаните за важноста на нивното учество при носењето на локалните јавни политики.

Користењето анкети на одреден или репрезентативен примерок на граѓани претставува практичен метод за да се идентификуваат ставовите, приоритетите и однесувањето на одредена група на граѓани.

Наодите од спроведените анкети и фокус групи со граѓаните можат да им помогнат на јавните службеници пред сè во приоритизацијата и подобрувањето на јавните услуги за граѓаните. Анкетите исто така можат да помогнат во зголемување на опфатот на граѓани со цел што повеќе да учествуваат во процесот на носење на локални политики. Спроведувањето на анкети со граѓаните, се алатка за унапредување на процесот на таканаречена делиберативна демократија во едно општество, каде што јавните службеници имаат одговорност пред граѓаните за обезбедување на подобрени јавни услуги. Процесот на анкетирање придонесува и кон подобрување на квалитетот на демократското владеење/управување, бидејќи претставува алатка за зголемена партиципативност на граѓаните во носењето и оценка на локалните политики. Оттука, партиципативноста на граѓаните дополнително се зајакнува кога резултатите од анкетите се јавно и транспарентно презентирани и дискутирани и преку организирани дискусии со фокус групи, работилници, состаноци и сл. Отвореноста и подготвеноста на централната и локалната власт за вклучување на граѓаните во креирањето на локалните политики е тесно поврзана со транспарентноста, којашто дава дополнителна вредност и перцепција дека гласот/мислењето на граѓаните се зема предвид.

---

¹

<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/11277/286010CRC0SD0note09101public1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

² Ibid.

Наодите од Граѓанскиот извештај за **Гостивар** се засноваат на резултатите и наодите од спроведената анкета со група граѓани како и на наодите од дискусијата на фокус групата спроведена со граѓаните во општина **Гостивар** кои живеат во руралните населени места. Извештајот е дел од поширока активност за промовирање и олеснување на процесот на носење одлуки во општината врз основа на потребите на локалната заедница и граѓаните, како дел од Проектот за даночна одговорност – кон граѓанска одговорност и одговорни даноци³. Целта на Граѓанскиот извештај е подобро да ги отслика потребите и приоритетите на граѓаните на оваа општина, преку нивно поголемо вклучување во процесите на планирање на општинските ресурси коишто се наменети за инфраструктурни проекти и капитални инвестиции како и при креирањето на локални стратегии и планови на локалната самоуправа.

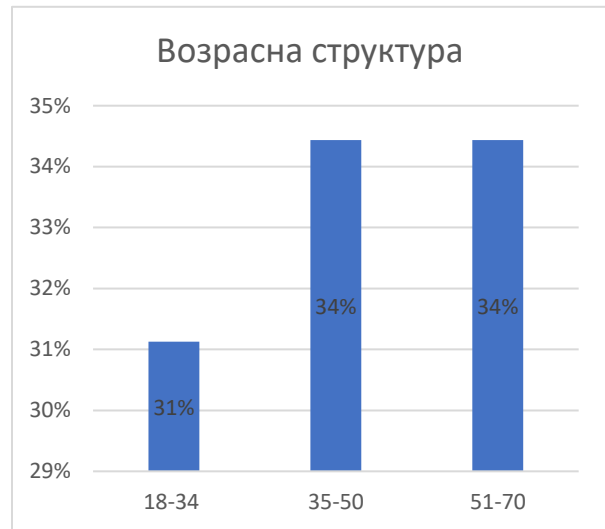
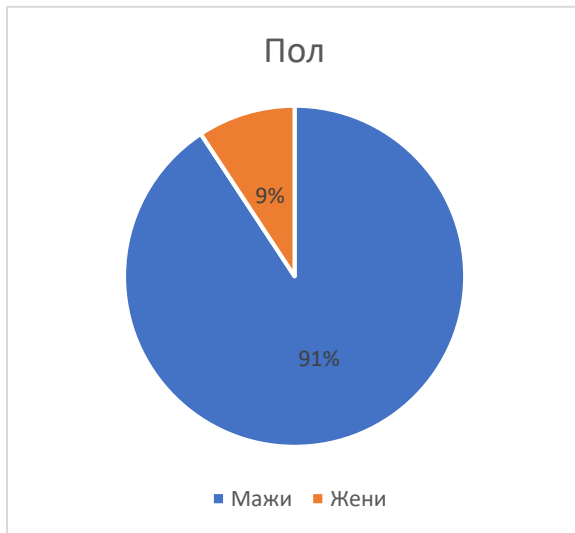
За спроведување на анкетата лице-в-лице, се користеше структуриран прашалник, со граѓани избрани по случаен избор (Анекс 1). Прашалникот се состои од следните делови: вовед и цел на прашалникот, прашања за квалификации, општи информации за испитаникот, дел за вредностите на граѓаните, дел за оценување на нивото на задоволство од добиените локални услуги, дел за идентификување на приоритети за локални капитални инвестиции за унапредување на услугите. Дополнително, посебен дел во прашалникот е наменет за оценка на степенот на учество на граѓаните во носењето одлуки на општинско ниво како и претпочитаните канали на граѓаните за комуникација со општинските власти и администрација.

Со цел зајакнување на учеството на граѓаните во планирањето и носењето на локални политики, како и потврдување на наодите од спроведените прашалници, како дел од процесот на подготовка на граѓанскиот извештај, се користеше и методот на дискусија во фокус групи. Фокус групите беа организирани во форма на структурирана и насочена дискусија со претставници на месните рурални заедници. Дискусиите со фокус групите се користени за ефикасно прибирање на информации кои се однесуваат како за предизвиците со кои се соочуваат граѓаните, така и за прибирање и/или потврдување на предлози за подобрување на општинските јавните услуги.

Анкетата во руралните средини на општина Гостивар беше спроведена кај 151 граѓани (N = 151 граѓани), од кој поголемиот број од машки пол, сите полнолетни граѓани (над 18 години и постојани жители на рурална заедница / населба во Гостивар. Бројот на анкетирани граѓани по населени места е пропорционален на вкупниот број на жители во населените места и тоа: Вруток (4); Речане (4); Равен (6), Здуње (8); Дебреше (19), Чајле (12), Горно Бањице (17), Долно Бањице (17), Балин Дол (10), Беловиште (10), Форино (18), Чегране (26).

Демографски карактеристики на примерокот на анкетирани граѓани: 9% од примерокот се жени, додека 91% се мажи, најголем дел од примерокот се граѓани на возраст помеѓу 35-50 години (34%) и 51-70 години (34%), потоа граѓани на возраст од 18-34 години (31%).

³ Види повеќе на <https://cea.org.mk/proekt-za-danochna-odgovornost-kon-graganska-odgovornost-i-odgovorni-danotsi/>

Во однос на статусот на вработување, во примерокот најчесто се застапени невработените лица со 29%, потоа 25% од анкетираниите лица се самовработени, 15% се пензионери, 13% се граѓани со постојано вработување, 6% се повремено вработени и 7% се студенти. Според степенот на образование, анкетираниите лица се со следната структура: 53% од примерокот се граѓани со средно образование, 26% со високо образование, 21% со основно образование.

Според висината на приходите, најголем дел од анкетираниите граѓани (48%) се членовите на домаќинства со годишни приходи до 180 илјади денари, потоа 37% се граѓани чии домаќинствата имаат годишни приходи помеѓу 180 илјади и 300 илјади денари, и 10% од примерокот се граѓани

со годишни приходи помеѓу 300 илјади и 600 илјади денари, 5% се граѓани дел од домаќинства како приматели на социјална помош.

Граѓаните на општина Гостивар за квалитетот на живот и степенот на задоволство од локалните услуги

Граѓаните за квалитетот на живот

Квалитетот на животот се дефинира како перцепција на поединецот за неговата/нејзината положба во животот и општеството, во контекст на културата и на вредносните системи во кои живее и во врска со неговите/нејзините цели, очекувања, стандарди и интереси.⁴ Од аспект на економскиот развој, концептот на „квалитет на живот“ вклучува комплексна рамнотежа на индикатори на поединецот за условите за работа и образование, здравствената заштита и домувањето, уметност и култура, инфраструктура и материјалните услови за живеење.⁵

На прашањето за перцепцијата за нивниот степен на квалитет на живот во нивното место на живеење, жителите на руралните населени места во општина Делчево во просек квалитетот на животот го оценуваат со оценка од 3,1 (на скала од 1 до 5).

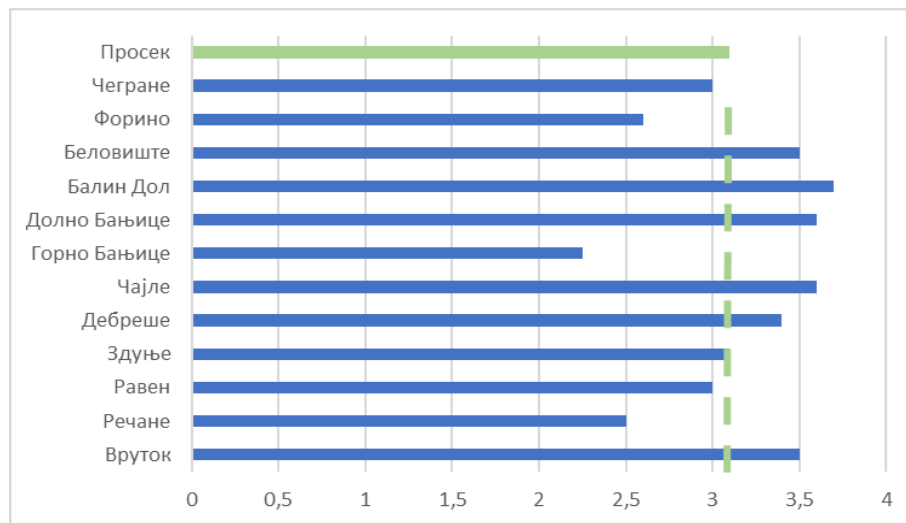
Оценката за квалитетот на условите за квалитет на живот се разликуваат од населено место до населено место. Имено најголема разлика од просечната оценка, а во насока на повисока оценка за квалитетот на живот, според испитаните граѓани е во населените места Балин Дол, Долно

⁴

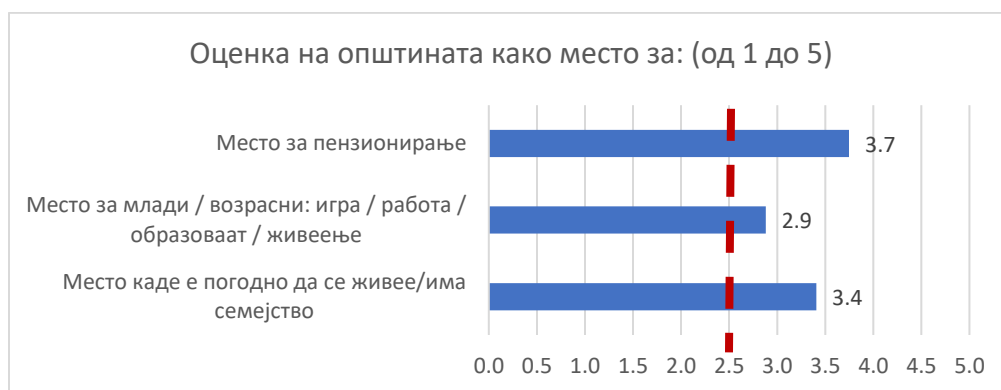
<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/8518769/#:~:text=Quality%20of%20life%20is%20defined,%2C%20expectations%2C%20standards%20and%20concerns>

⁵ <https://www.thinkcurrituck.com/blog/economic-development-and-quality-of-life>

Бањице, Чајле, Вруток и Беловиште. Додека со значително пониска оценка за нивниот квалитет на живот, одговориле жителите на населеното место Горно Бањице, Речане и Форино.

На прашањето да дадат приоритет и оценка за погодноста на локацијата за живеење во однос на можностите за развој и живеење, најголем дел од граѓаните на овие населени места, ја оценуваат општината како место погодно за пензионирање, и тоа со оценка над просечната вредност од сите оценки од испитаните граѓани (3,1), а значително помалку ја гледаат како место кое е атрактивно за живот и развој на младите (вклучително достапност на работни места, или пак образование за младите). Истовремено, според просечната оценка на граѓаните, руралната средина во Гостивар ја сметаат како место во кое е погодно да се живее и да се гради семејство.

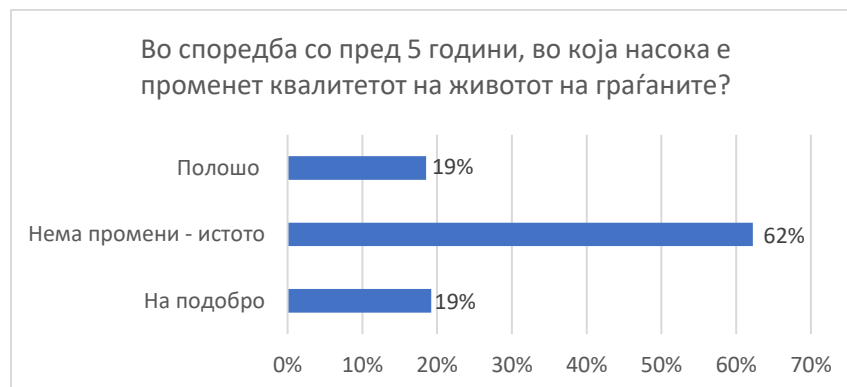

Ценета предност на општината

Жителите на руралните средина на општината ја ценат локацијата/местото каде што живеат пред сè поради мирното опкружување кое го овозможува руралната средина, без урбан сообраќај и метеж. Исто така значителна предност која ја ценат е и близината до центарот на градот.

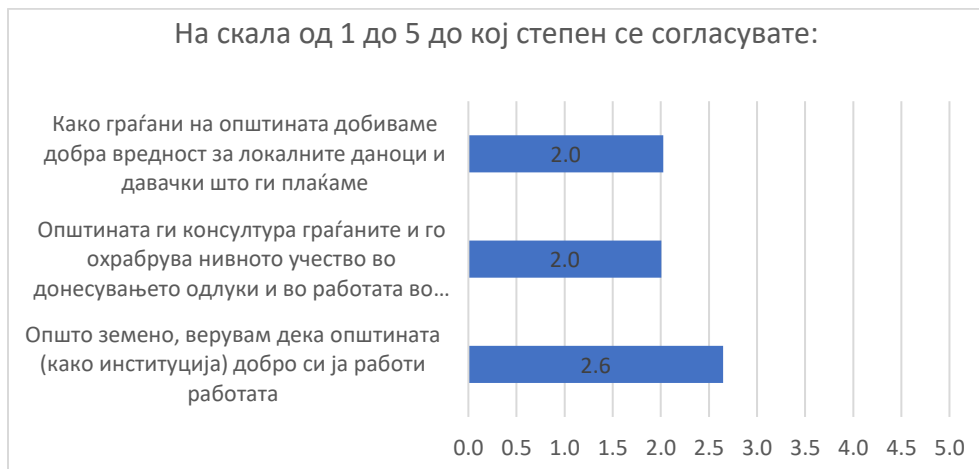
На прашањето за граѓаните, да направат споредба на тековниот со квалитетот на нивниот живот во минат период (пред пет години), најголем дел од граѓаните, 62%, изјавиле дека нема промени во квалитетот на нивниот живот. За останатите 19% од граѓаните, квалитетот на нивниот живот се подобил, додека за 19% од интервјуираните граѓани се влошил.

Задоволство на граѓаните од општинските услуги

Според жителите во руралните средини, просечната оценка за работата и квалитетот на обезбедените општински услуги од страна на општина Гостивар изнесува 2,6 (на скала од 1 до 5). Пониска оценка даваат граѓаните за степенот на консултација на општината со жителите, при донесувањето на одлуките со оценка 2 (од 5). Просечната оценка на граѓаните за вредноста на

услугите кои ги добиваат наспроти висината на даноците кои тие ги плаќаат е 2 (од 5). Оттука, општата оценка е дека граѓаните очекуваат поголем квалитет на услугите кои ги добиваат од единицата за локална самоуправа како и нивно поголемо вклучување во носењето на одлуките кои се однесуваат на нивната општина и локална заедница.

Степенот на задоволство на посебните услугите

Степенот на задоволство на услугите на општината, вклучувајќи ги и комуналните услуги во надлежност на општината, варира значително во зависност од видот на услуга која ја обезбедува општината односно надлежностите на ЕЛС.

Граѓаните од руралните средини во Општина Гостивар во просек се **најзадоволни** од услугите:

- а) јавно улично осветлување,
- б) обезбедување на систем за отстранување на отпадот/јавна хигиена/транспорт и третман на комунален цврст и технолошки отпад и
- в) основно и средно образование.

Најниските просечни оценки граѓаните дале за услугите и активностите за:

- а) противпожарни активности,
- б) планирање на користење на земјиштето,
- в) граѓански консултации
- г) локален економски развој.

Приоритети на граѓаните за капитални инфраструктурни инвестиции за подобрени општински услуги

Приоритети на ниво на општината

За 41% од граѓаните од руралните населени места во општина Гостивар единствениот приоритет за капитални инвестиции во руралните области е обезбедување или унапредување на системот за водоснабдување, проследено со превоз и одржување на локални патишта (27%).

Оттука, според испитаниците, приоритетите во капиталните и инфраструктурни инвестиции се рангирани како што следува:

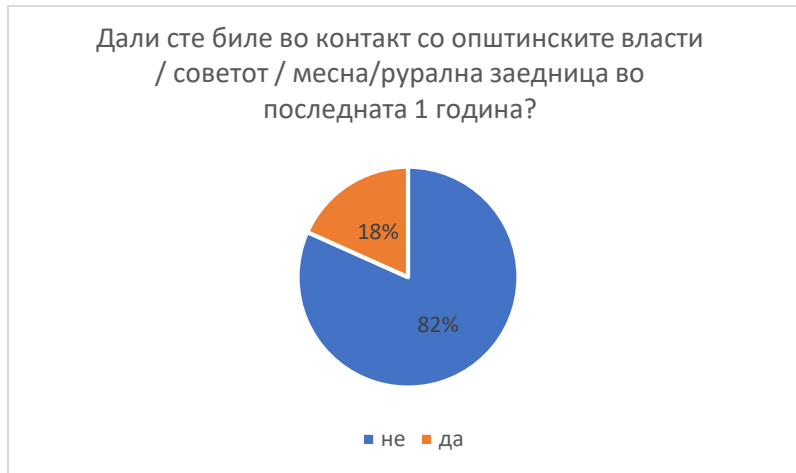
1. патна инфраструктура – асфалтирање и одржување на улици,
2. водоводна мрежа

3. урбана опрема и изградба на објекти како што се: градинки, основни училишта, спортски сали, културни домови и домови за стари лица,
4. канализациски систем,
5. комунална хигиена,
6. економски развој и вработување,
7. урбанистичко планирање, тротоари/пешачки патеки,
8. одржување и чистење на речни корита,
9. противпожарна заштита,
10. примарна здравствена заштита – амбуланта,
11. јавно осветлување и
12. заштита на природата.

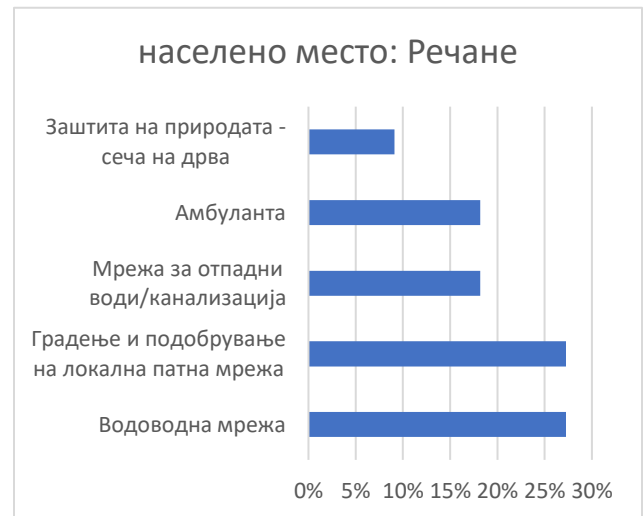
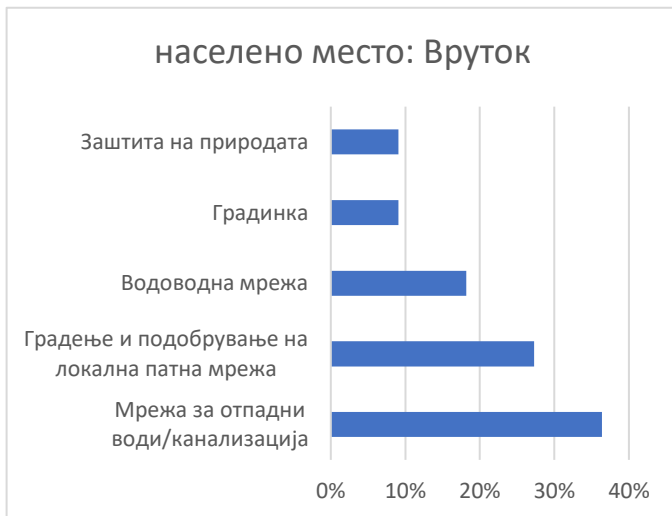
Степен на задоволство од добиената услуга

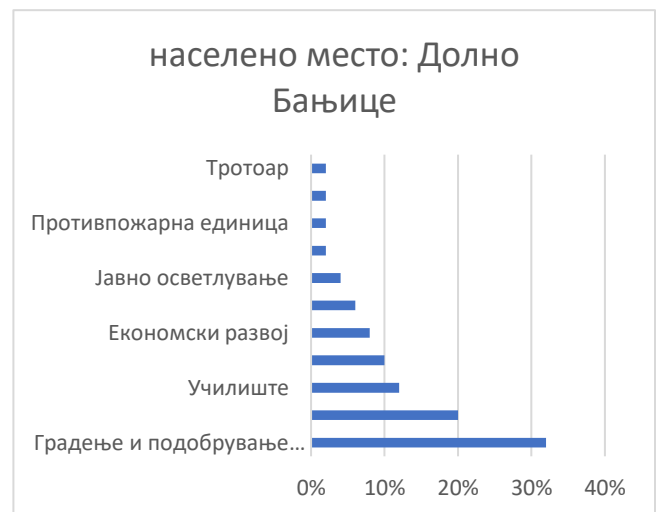
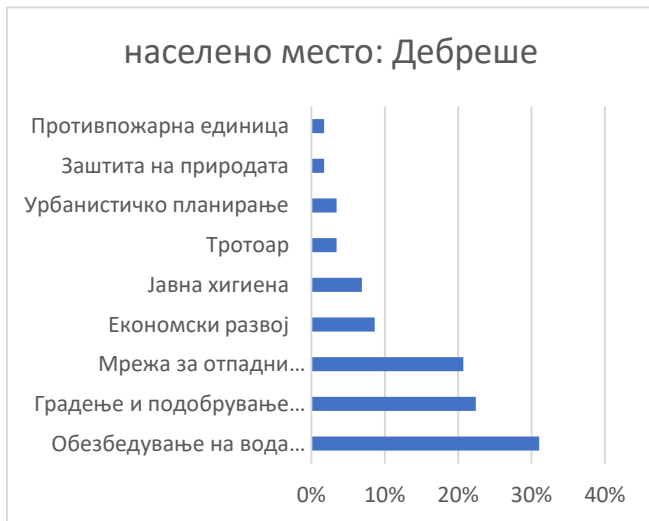
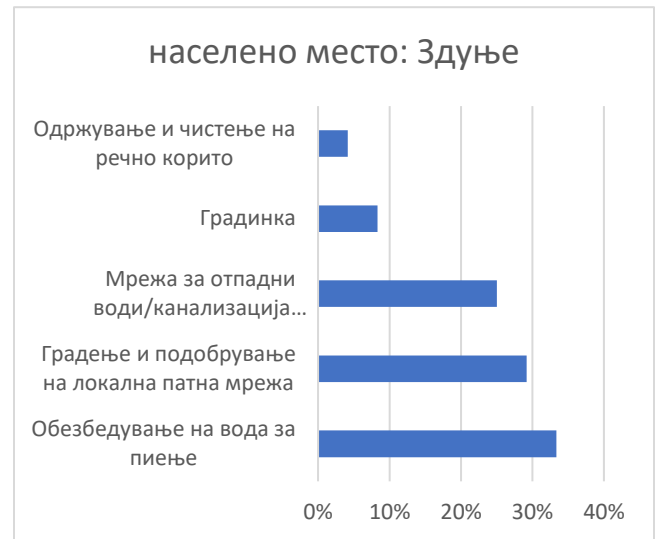
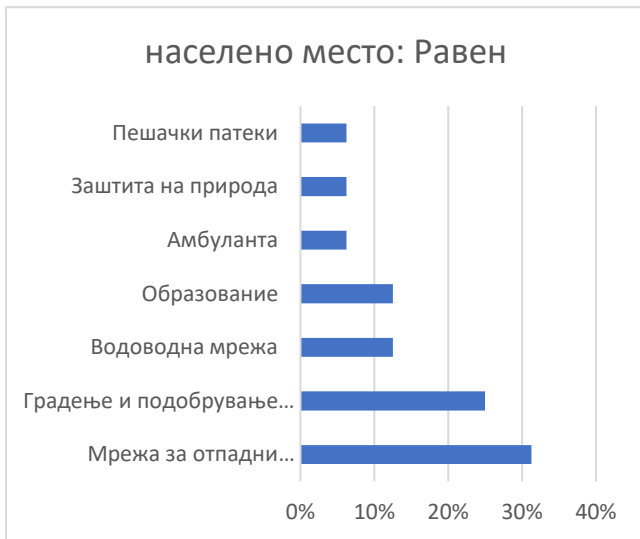
Од интервјуираните граѓани, 18% во текот на изминатата година, биле во директен контакт и комуникација со општината и тоа поради барања за инфраструктурни санации во нивното место на живеење или пак поради проблеми поврзани со процесот на легализација на нивните имоти.

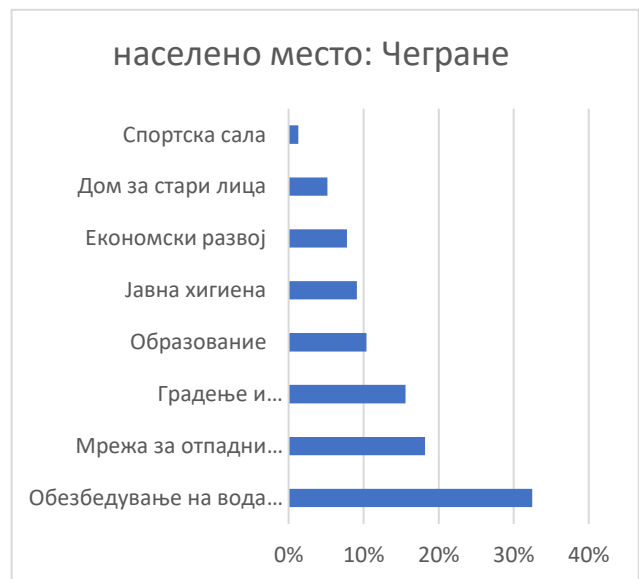
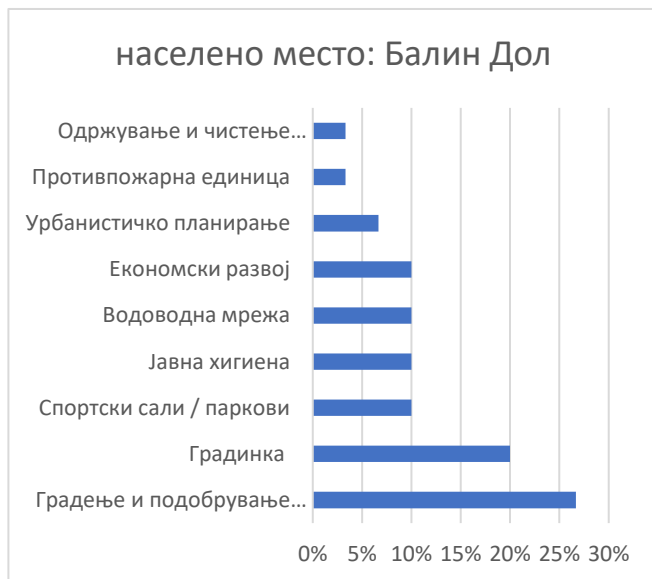
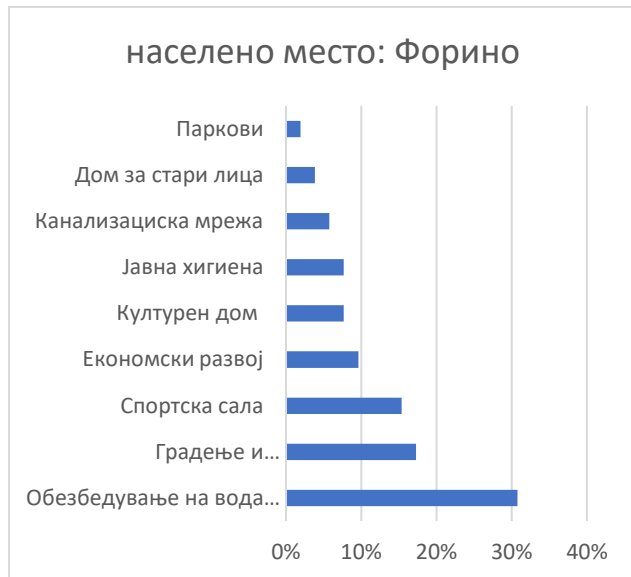

Приоритети на граѓаните за урбанизација и капитални инвестиции по населено место

Приоритетите според населено исто така се разликуваат иако најчесто се издвојува потребата за подобрена патна инфраструктура, кај сите населени места.

C

поредба на приоритетите идентификувани преку анкета на терен и приоритетите од фокус групата

Приоритетите дефинирани од страна на граѓаните преку спроведената анкета и приоритетите дефинирани од претставниците од месните заедници кај дел од населените места се разликуваат.⁶

Приоритет/Населено место	Вруток		Беловиште		Лакавица		Србиново		Дебреше		Форино		Чегране	
	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница
Патна мрежа и реконструкција на локални патишта	/	√	√	√	/	√	/	√	√		√	√	√	√
Пешачки патеки и реконструкција на мостови	/		√		/		/		√					√
Одржување и чистење на речни корита и селски пасишта	/		√		/	√	/					√		√
Здравствена заштита	/				/		/							
Изградба и реконструкција на објекти (пр. Училиште, градинка, игралиште, културен дом)	/	√	√		/	√	/				√	√	√	
Водоснабдување	/	√		√	/		/	√	√	√	√	√	√	√
Канализациона мрежа	/	√		√	/	√	/		√		√		√	√
Комунална хигиена	/		√		/		/		√		√		√	
Економски развој и вработување	/				/		/		√		√		√	
Јавно осветлување	/				/		/							
Урбанистичко планирање	/		√		/		/		√			√		
Заштита на природата	/	√			/		/		√					
Противпожарна единица	/				/		/		√					

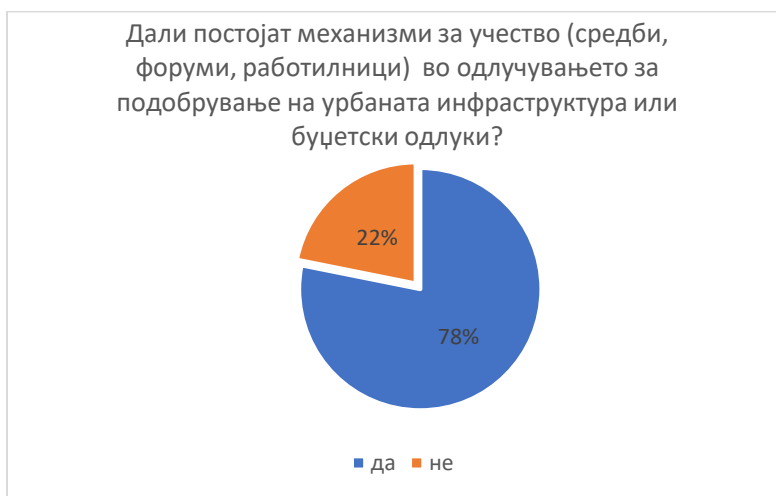
⁶ Види повеќе за идентификуваните приоритети од граѓаните во Анекс 1 Фокус група за идентификување на приоритетите на граѓаните од руралните средини на Општина Гостивар.

Приоритет/Населено место	Речане		Чајле		Равен		Здуње		Горно Бањице		Долно Бањице		Балин Дол	
	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница	Граѓани	Претставници на Месна заедница
Патна мрежа и реконструкција на локални патишта	√	√	√	√	√	/	√	/	√	/	√	/	√	/
Пешачки патеки и реконструкција на мостови					√	/		/		/	√	/	√	/
Одржување и чистење на речни корита и селски пасишта						/	√	/		/		/		/
Здравствена заштита	√				√	/		/		/		/		/
Изградба и реконструкција на објекти (пр. Училиште, градинка, игралиште, културен дом)			√	√	√	/	√	/	√	/	√	/	√	/
Водоснабдување	√		√		√	/	√	/	√	/	√	/	√	/
Канализациона мрежа	√				√	/	√	/	√	/	√	/		/
Комунална хигиена			√			/		/	√	/	√	/	√	/
Економски развој и вработување			√			/		/	√	/	√	/	√	/
Јавно осветлување						/		/		/	√	/		/
Урбанистичко планирање			√			/		/		/	√	/	√	/
Заштита на природата				√	√	/		/		/	√	/		/
Противпожарна единица						/		/		/	√	/	√	/

Перцепција за степенот на вклученост и учество на граѓаните во креирањето на локални политики и консултации

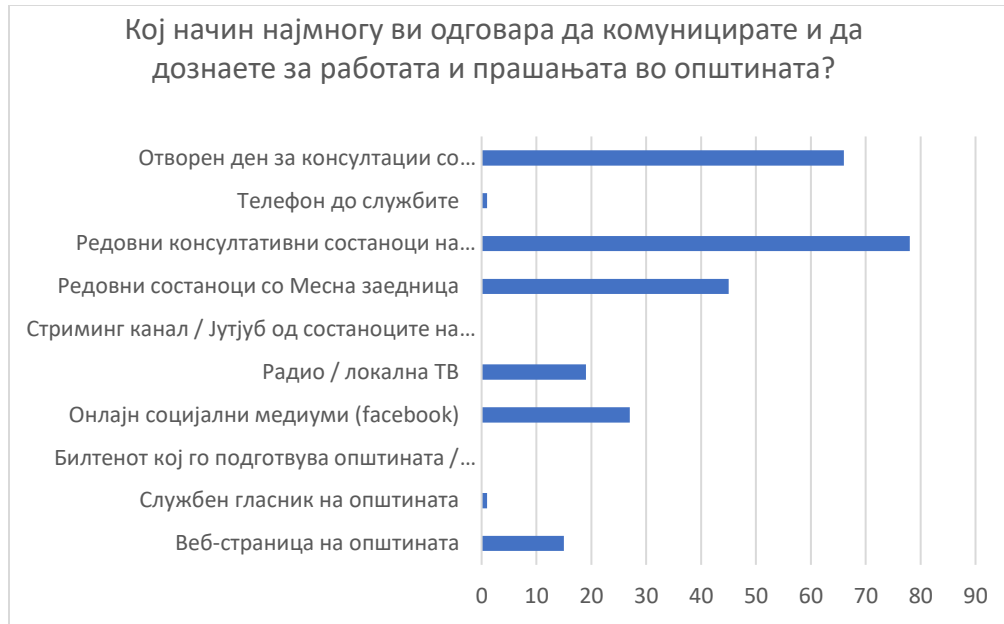
Граѓанско учество и комуникација

Во врска со граѓанското учество, 22% од испитаниците - граѓани, веруваат дека постојат механизми коишто општина Гостивар ги користи за да ги вклучи граѓаните во носењето одлуки за локалната заедница. Меѓутоа, според нивните коментари при спроведувањето на анкетата, укажуваат на општа перцепција дека механизмите на комуникација на општината со граѓаните, тие ја гледаат повеќе како формална процедура, а помалку од активен карактер.

Преферирани канали за информирање

Без разлика на возраста на испитаниците, онлајн комуникацијата и социјалните мрежи (примарно Facebook) е најпреферираниот канал на комуникација на граѓаните од руралните населени места во општина Гостивар. Потоа следата отворен ден за консултации- директно со градоначалникот или пак редовните консултативни состаноци кои исто така се преферирани механизми и алатки за комуникација од страна на граѓаните. Никој од испитаниците не ја навел веб страницата или службениот гласник на општината како преферирани канали за комуникација.

Клучни наоди

Потребите на граѓаните како приоритетни во однос на унапредена инфраструктура преку капитални проекти, се во суштина витална примарна инфраструктура и потребите можат да се категоризираат во:

- Подземна инфраструктура – во системи за канализација и отпадни води како и вода за пиење,
- Патна инфраструктура – или за изградба на локални патишта или одржување на истите како и поставување на урбана опрема,
- Надземна инфраструктура – во градба или реновирање на објекти за образование, социјална грижа, култура и спорт.

Понатаму, граѓаните сметаат дека дел од општинските активностите/проектите се одлагаат поради долгите процеси на локално ниво поврзани со изработка и донесување на детални урбанистички планови. А истовремено, предизвикот кај сите ЕЛС за недостаток на капацитети за поголеми капитални инвестиции останува.

Генерално, граѓаните не се чувствуваат вклучени во донесувањето одлуки на локално ниво ниту за трошењето на буџетските средства, вклучително и посебно за капиталните инвестиции, како и во процесите на урбанизација, итн. Постои интерес кај граѓаните за поставување и редовно практикување на механизми за директна комуникација преку така наречени форуми на граѓани на кои граѓаните би учествувале директно во поставувањето на приоритетите за трошењето на буџетските средства.

Препораки

1. Воспоставување на формален и редовно практикуван механизам за активна комуникација на општинските власти со граѓаните, кој има форма на граѓански форум/парламент, фокус група или слично, каде граѓаните ќе имаат директна можност за учество во донесувањето на одлуки за распределбата на буџетот. Ваквиот процес овозможува учество на граѓаните во одлучување на приоритизација на планираните капитални проекти, нивно информирање со предизвиците на општината и за степенот на изводливоста на приоритетите. Дополнително, процесот е потребно да вклучува повратни информации за тоа кои приоритети се прифатени од страна на општината како и извештај од спроведување на проектите;
2. Воспоставување редовни механизми на анкетирање на граѓаните (преку интернет или лице в лице, или комбиниран пристап) за да се оцени нивото на задоволство од добиените општински услуги. Ваквата алатка на прибирање на информации на одреден временски период ќе овозможи споредливост и мерење на промените.
3. Активното ангажирање на граѓаните може позитивно да влијае на зголемување на довербата на граѓаните кон општините, поради повеќето информации за предизвиците со кои се соочуваат граѓаните и чувството за сопственост во донесување одлуки во и за нивната заедница. Истовремено, општината ќе биде поблиску информирана за предизвиците за да може да одговори на нивните потреби;
4. Користење на механизми за учество во различни области и теми како што се: планирање и распределба на локалниот буџет, планирање на повеќегодишни капитални инвестиции и нивно приоритизирање, развој на различни програми, транспарентност и отчетност, урбанизација, рурален развој итн

Анекс 1 Фокус група за идентификување на приоритетите на граѓаните од руралните средини на Општина Гостивар

Вовед и позадина

Фокус групата за идентификување на приоритетите на граѓаните од руралните средини се одржа во сала во општината Гостивар на ден 15.07.2021. Фокус групата имаше за цел да ги поврзе општината Гостивар и претставниците од руралните месни заедници за заедничко дефинирање на клучните приоритети во руралните средини. Оваа фокус група/дискусија неслучајно се одржа исклучиво со претставници од руралните месни заедници кои ги претставуваат граѓаните од најмалку развиените рурални средини во општината.

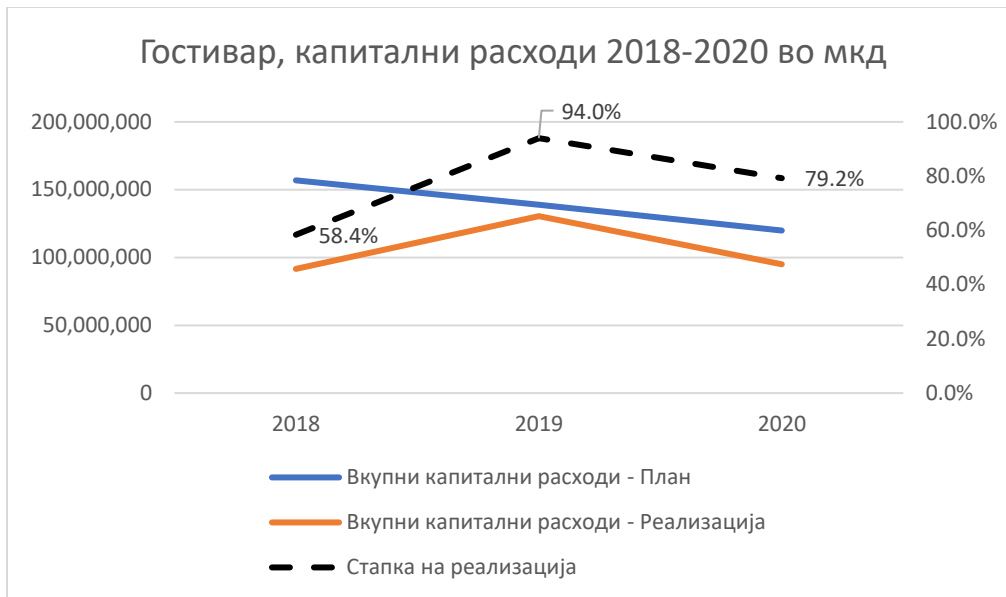
На фокус групата беа присутни 15 лица од 8 рурални месни заедници и тоа: Беловиште, Лаковица, Србиново, Дебреше, Форино, Чегране, Речане и Чајле. Возрасната структура на учесниците е следната: 53% се лица на возраст од 31 до 50 години и 47% се лица на возраст над 51 година. Од друга страна, од вкупно 12 учесници, ниту една жена не беше присутна.

На дискусијата, присуство имаше од двајца претставници од општината од одделението за локален економски развој, кои ги искажуваа реалните финансиски и човечки капацитети како и услови за изведба на дефинираните приоритети од страна на претставниците на месните заедници.

Дополнително, за општинските власти од суштинско значење се проектите за урбанизација кои примарно се однесуваат на проекти за капитални инвестиции. Оттука, во последните три години, во општина Гостивар просечните годишни капитални расходи изнесуваат околу 105,6 милиони денари (максималните капитални расходи изнесуваат 130463478 мкд во 2018 година). Ефектите од Ковид-19 секако влијаеа врз реализацијата на капиталниот буџет како на другите општини така и на општина Гостивар.⁷

---

⁷ Види повеќе: <https://cea.org.mk/wp-content/uploads/2021/01/0.-FINAL-PDF-CIP-ELS-Kovid-02012020.pdf>

Извор: Завршни сметки на општина Гостивар 2018-2020

Column1	2018	2019	2020
Вкупни приходи на ЕЛС	35.315.549.896	35.864.655.676	36.050.758.737
Вкупни приходи на ЕЛС % од БДП	5,4%	5,2%	5,4%
Вкупни приходи Гостивар	974.963.350	974.488.012	1.023.699.187
Вкупни приходи Гостивар % од БДП	0,15%	0,14%	0,15%
Вкупни расходи на ЕЛС	30.362.467.894	36.108.555.308	35.249.180.348
Вкупни расходи Гостивар	915.438.035	1.001.668.662	1.021.222.771
Вкупни капитални расходи Гостивар	91.597.611	130.463.478	94.981.526
Капитални/Вкупни расходи Гостивар	10,0%	13,0%	9,3%

Извор: Завршни сметки на општина Пехчево 2018-2020

Резиме на дискусији и приоритети на граѓаните за капитални инвестиции во руралните средини

Процесот на дискусија беше структуриран: 1) индикација за главните прашања на секој граѓанин што се однесуваат на инфраструктурни проекти за заедницата 2) секој приоритет беше презентираан јавно и дискутиран меѓу членовите на групата со цел да се идентификуваат и да се дојде до договор за заеднички најприоритетни прашања за целокупната заедница со најголемо влијание и придобивки 3) приоритизирање на потребите во постоечките финансиски ограничувања.

Рурални месни заедници

Ред.бр.	Месна заедница	Присуство
1	Беловиште	√
2	Лакавица	√
3	Србиново	√
4	Дебреше	√
5	Форино	√
6	Чегране	√
7	Речане	√
8	Чајле	√
	Вкупно	15 (15 мажи)

Идентификувани приоритети за руралните средини

Беловиште

1. Канализациона мрежа – системот за отпадни води е речиси 90% завршен но постојат маала кои се пространи во дол и потребно е да се изнајде решение за да се поврзе и тоа маало со канализација.
2. Водоснабдување – слаб капацитет и притисок за маалата кои се наоѓаат на повисоко.
3. Патна мрежа – 4 улички со должина од околу 150 метри со бекатон, алтернативен пат Чајле – Чегране – Беловиште, Локален пат Беловиште – Мало Турчане во должина од 1300 метри. Прочистување на патот Беловиште – Куново кој е претворен во депонија.

Лакавица

1. Одржување и користење на речното корито на река Лакавица – при големи дождови, водата од коритото се излева и ги оштетува земјоделските површини долж 7 км во насока Србиново – Беловиште.
2. Канализациона мрежа – отпадните води се излеваат во речното корито.
3. Реконструкција на основно училиште – училиштето не овозможува ниту основно услови за учениците.
4. Патна мрежа – асфалтирање или поставување бекатон на локални улички.

Србиново

1. Патна мрежа – прочистување и реконструкција на патот од гробиштата до железна река, локален пат кој минува низ Србиново во должина од 2,5 км.

2. Водоснабдување – Водоводот во селото е направен со средства од државата и од самофинансирање на жителите, меѓутоа цевките се застарени и водата често е заматена и загадена.

Дебреше

1. Водоснабдување – инсталацијата на водоводната мрежа е стара над 70 години кога имало околу 430 домаќинства. Денес во селото живеат околу 2000 домаќинства. Цевките се застарени, канцерогени и пукнати кои допринесуваат до губиток на вода. И покрај новото решение со изградбата на новиот резервоар за вода во Здуње, за да биде ефикасен целиот систем и да има квалитет на вода потребно е да се сменат цевките за да може да го издржи тој капацитет.

Форино

1. Водоснабдување – водоводна мрежа постои но нема доволно капацитет на вода, додека се заврши изградбата на новиот резервоар за вода во Здуње, потребно е нов бунар и нова пумпа.
2. Патна мрежа – алтернативен пат од мостот на Вардар десна страна до центар на селото во должина од 800 метри. Потребно е прочистување и реконструкција. Асфалтирање на патот покрај реката, асфалтирање на спореден пат Форино – Старо Чајле (место викано Шкоза), пробивање на нов алтернативен пат Форино/Чајле – Гостивар каде излезот ќе биде во индустриската зона пред наплатната рампа.
3. Одржување и чистење на речното корито.
4. План и урбанизација на Рудино – планирање на местото викано Рудино и отстранување на дивите депонии во околината.
5. Изградба на спортска сала.

Чегране

1. Канализациона мрежа – 10 км од канализационата мрежа е завршено но останатите 17 км не се започнати иако има проект за истото.
2. Патна мрежа – асфалтирање на главен пат Тумчевиште – Автопат бидејќи голем број од жителите минуваат низ патот секојдневно. Асфалтирање на горниот пат кој го опфаќа целото село.
3. Одржување и чистење на речното корито – речно корито, канал и диви депонии.
4. Пешачка патека и јавно осветлување – пешачка патека долж главниот пат кој го опфаќа целото село и поставување на јавно осветлување.
5. Водоснабдување – само дел од селото има услови за водоснабдување.

Речане

1. Патна мрежа – реконструкција и асфалтирање на патот Вруток – Речане во должина од 1060 м. Овој пат е дел од програмата за инфраструктурни проекти но досега не е ништо

преземено а потребно е во најмала мера да се санираат дупките. Алтернативниот пат Гостивар – Маврово е со гробен асфалт и потребно е негово асфалтирање.

Чајле

1. Патна мрежа – алтернативен пат Чајле – Чеграње – Корито во должина од 2,2 км. Патот Чајле – Гостивар е земјен пат и потребно е во најмала мера да се прочисти и да се стави гробен асфалт.
2. Градинка – 34 деца и 120 ученици има во селото.
3. Мал стадион.

Слики од фокус групата:

Главни потреби на жителите од руралните средини во општина Гостивар

Приоритет	Беловиште	Лаковица	Србиново	Добреше	Форино	Чегране	Речане	Чајле
Патна мрежа и реконструкција на локални патишта	√	√	√	√	√	√	√	√
Пешачки патеки и јавно осветлување					√	√		
Одржување и чистење на речни корита и диви депонии		√		√	√	√		
Изградба и реконструкција на објекти (пр. Градинка, училиште, стадион)		√		√				√
Водоснабдување	√		√	√	√	√		
Канализациона мрежа	√	√			√	√		
План и урбанизам на населено место				√				

Анекс 2 Анкетен прашалник (за граѓаните)

Локација на домаќинство:

Населено/место или име на улица или соседство / код

Рурална / урбана област

(квалификатор)

Дали сте постојан жител на општината?

Да / Не

Пол:

Машки / Женски

Возрасна група:

18-34 . 35-50 . 50-70

Статус на вработеност на испитаникот

(постојано вработен -1, повремено / скратено работно време 2, невработен 3, самовработен 4, пензионер 5, студент 6)

Просечен годишен приход на домаќинството

(примател на социјална помош -1 ; <180.000 денари 2; 180.001-300.000 денари 3; 300.000-600.000 денари 4; 600.001 -1 мил. мкд 5; 1 - 1, 5 мил. мкд 6;> 1,5 мил. мкд 7

Ниво на образование

(основно-1, средно-2, високо-3)

1 2 3

На скала за 1 до 5 (1 лошо 5 одлично) како би ја оцениле општината како место / локација во смисла на:

Целокупен квалитет на животот на жителите

1 2 3 4 5

Место каде е погодно да се живее/има семејство

1 2 3 4 5

Место за млади / возрасни: игра / работа / образование / живеење

1 2 3 4 5

Место за пензионирање

1 2 3 4 5

Која е вашата најомилена карактеристика на општината која ја сакате (како нејзин жител)

Изберете еден или два приоритета.

Рурална област и нема сообраќајни метежи / мирна околина

—

Природа и пристап до активности на отворено / чисто опкружување - околина

—

Големината - малите заедници

—

Близината до центарот на градот / погодност на локацијата

—

Маалскиот живот / блискоста меѓу заедницата

—

Друго _____

—

На скала од 1 до 5 (1 силно не се согласувам 5 силно се согласувам) до кој степен се согласувате

Општо земено, верувам дека општината (како институција) добро си ја работи работата

1 2 3 4 5

Општината ги консултира граѓаните и го охрабрува нивното учество во донесувањето одлуки и во работата во советот	1 2 3 4 5
Како граѓани на општината добиваме добра вредност за локалните даноци и давачки што ги плаќаме	1 2 3 4 5
Во споредба со пред 5 години, во која насока е променет квалитетот на животот на граѓаните	
На подобро	—
Нема промени - истото	—
Полошо	—
Според вашето мислење, што е единственото (едно приоритетно) прашање во рамките на надлежностите на општината кое има потреба од ИТНО подобрување? (во вашата месна заедница / село) (од листата ИЛИ ДРУГО)	
Можности и услови за започнување/водење сопствен бизнис	—
Урбанистичко планирање - легализација / градење / урбана опрема / јавни површини /	—
Превоз и одржување на локални патиштата	—
Систем за канализација и отпадни води	—
Систем за вода и водоснабдување	—
Отстранување на отпад и хигиена	—
Еколошка заштита и заштита на природа	—
Образование / основно или предучилишно образование	—
Друго _____	—
До кој степен сте задоволни со услугите на општината во: (на скала од 1 до 5). Доколку услугата не се обезбедува ставете 0.	
Степен на обезбедување на локална патна инфраструктура (реконструкција и заштита на локални патишта, улици и други инфраструктурни објекти - одржување и поправка на пат)	.0 1 2 3 4 5
Заштита на животната средина и природата	.0 1 2 3 4 5
Обезбедување на систем за отстранување на отпадот / јавна хигиена / транспорт и третман на комунален цврст и технолошки отпад	.0 1 2 3 4 5
Обезбедување систем за вода за пиење (снабдување со вода за пиење)	.0 1 2 3 4 5
Обезбедување на канализационен систем (одводнување и третман на отпадните води)	.0 1 2 3 4 5
Јавно улично осветлување	.0 1 2 3 4 5
Одржување на речни корита	.0 1 2 3 4 5
Културни и рекреативни настани во заедницата / поддршка	.0 1 2 3 4 5
Социјална заштита и заштита на децата (детски градинки и домови и места за стари лица)	.0 1 2 3 4 5
Планирање на користење на земјиште (урбано и рурално планирање)	.0 1 2 3 4 5
Основно (и/или средно) образование	.0 1 2 3 4 5
Противпожарни активности	.0 1 2 3 4 5
Граѓански консултации	.0 1 2 3 4 5
Локален економски развој (обезбедување на услови за отворање на бизниси, инвестиции)	.0 1 2 3 4 5

Друго _____

.0 1 2 3 4 5

Општо од квалитетот на јавните услуги на општината

.0 1 2 3 4 5

ОЧЕКУВАНИ КОМЕНТАРИ: Очекувани одговори како непостоечка услуга во некои области, на пр. Канализација, јавното осветлување, речните корита ќе бидат обележани / од тука ќе се идентификуваат најдобро рангираните услуги и услуги кај кои се потребни подобрувања 0

Со оглед на можноста да ги обезбедиме вашите предлози за подобри инвестиции, подобрување на инфраструктурата (на пр. Отпадни води, локални патишта, канализација, легализација на имот, урбанистички планови, осветлување, технолошки зони, образование, стари лица, младинска инфраструктура итн.) Што си приоритетни области за инвестиции кои треба да се разгледаат во вашата заедница од страна на општината?

Листа на 3 најприоритетни проекти (со наведување на најприоритетниот прво) ако знаеме дека финансиските ресурси се ограничени и треба да бидат насочени колку што е можно по ефикасно и ефективно.

1 _____

2 _____

3 _____

Колку сте запознаени со надлежностите на општината во областа на урбанистичкото планирање?

1 2 3 4 5

Колку сте задоволни со капиталните инвестиции на општината за подобар урбан развој (урбанизација, патишта, канализација, паркови) на вашата заедница?

1 2 3 4 5

Дали постојат механизми за учество (дали сте запознаени со некои: средби, форуми, работилници) кои општината ги користи/користела за вие како граѓанин да учествува во одлучувањето за подобрување на урбаната инфраструктура или буџетски одлуки?

Да/Не

ДА - 1 НЕ - 0

Ако одговорот е да, за какви механизми знаете? Ве молам наведете во која сте учествувале

_____

Ако сте учествувале дали дадовте какви било предлози и какви биле тие?

Да / Не

ДА - 1 НЕ - 0

Ако сте дале предлози дали се разгледале? Да/Не

Ако да, кога / каде. Ако не, дали знаете зошто не?

Дали сте во било во контакт со општинските власти / советот / месна/рурална заедница во последната 1 година?

Не

Да

(Ве молам објаснете, во каква улога? тие ме контактираа само за ... Ме прашуваа мене ..., присуствував на состанокот во заедницата, присуствував на состанокот на советот .... Имав средба со месна заедничка дискусија, имав средба со градоначалник, ми требаше .....)

Ако одговорот е да на П12. Колку сте задоволни (1 воопшто не до 5 одлична) од услугата обезбедена од вработените во општината

Нивниот однос - желба да помогне - услужливост	1 2 3 4 5
Знаење и компетентност за тоа што баравте	1 2 3 4 5
Одговор - брзина / навременост на услугата	1 2 3 4 5

Кој начин е најмногу ви одговара за да комуницирате и да дознаете за работата и прашањата во општината (изберете еден до два начини кои најмногу ви одговараат)

Веб-страница на општината	—
Службен весник на општината	—
Билтенот кој го подготвува општината / Весник повремено подготвен од општината	—
Онлајн социјални медиуми (facebook)	—
Радио / локална ТВ	—
Стриминг канал / Јутјуб од состаноците на советот	—
Редовни состаноци со Месна заедница	—
Редовни консултативни состаноци на одреден период (X) каде би учествувале	—
Телефон до службите	—
Отворен ден за консултации со градоначалникот	—

Дали имате какви било коментари за потребите / квалитетот / капацитетот на општината во обезбедувањето услуги за капитални инвестиции / урбанистичко планирање - или услугите воопшто

Име и презиме / Контакт
(заинтересирани да бидете дел од форумот и да го слушнат исходот?)

Колку сте задоволни од отчетноста и транспарентноста за трошењето на парите на општината.

Не сум воопшто задоволен/а

Делумно се објавуваат информации

Редовно се објавуваат информации

Не знам дали се објавуваат информации за трошењето на парите

Колку сте запознаени со локалните даноци/давачки кои ги плаќате на општината

Не сум запознаен/а

Делумно

Запознаен/а сум

Не е во доменот на мојот интерес

Дали редовно и целосно си ги плаќање даноците на општината?

Да

Не

Понекогаш

Ако НЕ или ПОНЕКОГАШ, која е причината?

Кои информации сакате да бидат достапни од општината за трошењата и за прибирањето на локалните даноци?

Буџет на општината

Квартални извештаи за трошењето

Годишен извештај за работата на општината

Завршна сметка

Отчет (какви проекти се спроведени)

Планови за инвестиции и развој по населено место

Даночните пријави за данокот на имот да бидат електронски достапни

Детални информации за локалните даноци и давачки кон општината (висина, %)

Редовно да не викаат на состаноци во месните заедници и општината/советот

Колку точно собира општината од локалните даноци (за секој данок посебно)

Листа на плаќачи и неплаќачи на локалните даноци и давачки

Како сакате да ви бидат достапни горенаведените информации?

на веб страната на општината

на социјални медиуми - facebook на градоначалник

на социјални медиуми - facebook на општината

кога ќе отидам во општината

огласна табла

преку месните заедници

електронски весник

соопштенија залепени кај локалните продавници

локални радио и ТВ

јутјуб канал

по пошта

друго _____

Дали сметате дека висината на даноците кои ги плаќате се адекватни?

Данок на имот

- а) нема данок на имот во нашето населено место
- б) висината е соодветно поставена
- в) данокот е многу висок
- г) данок е низок и има простор да се зголеми

Данок на наследство и подарок

- а) висината е соодветно поставена
- б) данокот е многу висок
- в) данок е низок и има простор да се зголеми

Данок на промет на недвижности

- а) висината е соодветно поставена
- б) данокот е многу висок
- в) данок е низок и има простор да се зголеми

Центар за економски анализи

Бул. Јане Сандански 63/3, 1000 Скопје

+389 2 2444 766

info@cea.org.mk

www.cea.org.mk